

Evästys Kela-valtuutetuille ti 23.5. katsausta varten

Kela avasi tulkkauspalvelujen kilpailutuksen 12.4.2017 julkaisemalla tulkkauspalveluiden kilpailutusasiakirjat. Tulkkauspalveluihin on suunniteltu muutoksia, jotka tulevat voimaan vuoden 2018 alussa. Tällaisenaan toteutuessaan kilpailutus tulee Suomen Viittomakielen Tulkit (myöhemmin SVT) ry:n näkemyksen mukaan muuttamaan tulkkauspalveluiden kenttää suuresti. Asiakirjoihin liittyvät kysymykset tuli esittää Hanki-palvelussa tiistaihin 2.5. klo 9 saakka. SVT lähetti omat kysymyksensä ja kommenttinsa. Alla koonti oleellisimmista asioista.

Tulkkiressurit

Palvelukuvauksesta löytyy paljon muutoksia, jotka toteutuessaan tulevat vaikuttamaan jopa tulkkien työllisyysasteeseen. Eniten huolta herättää etukäteen määritellyt alueelliset tulkkiressurit, joiden mukaan monen alueen tulkkimäärästä vähennettäisiin lähes puolet. Tämä lisäisi ammattiryhmämme työttömyyttä radikaalisti. Perusteena näille leikkauksille esitetään tilastoja viime vuosien tilausmääristä.

Kela esittää resurssit kokoaikaisina tulkkeina, jotka tekevät vuodessa 1 130 tuntia tulkkausta (5 tuntia tulkkausta päivässä). Tämä tulkkauSMäärä toteutuu pienellä säteellä tehtävinä tulkkauksina tai opiskelutulkkauksina. Nykyisellä kilpailutuskaudella yhä useamman tulkin työpäivässä matka-aikaa on saattanut olla yhtä paljon tai jopa enemmän kuin tulkkausta. SVT pohtiikin, millaisia työpäiviä tulkit tekevät tämän laskelman mukaan.

SVT esitti kysymyksen, miten resurssihin lasketaan tulkki, joka tekee sekä viittomakielen- että kirjoitustulkkausta sekä hallitsee ks-menetelmät ja näiden lisäksi opettaa ja tekee sisäistä välitystä? Ymmärryksemme mukaan tähän asti hyväksi nähty monipuolinen työnkuva muuttuisikin nyt taakaksi, kun yksi tulkki voisi tarjota vain kahden eri tuotteen osaamista.

Peruutusehdot ja tilausaika

Kilpailutusasiakirjoissa ilmoitetaan, että Kela maksaisi vain tehdystä työstä. Liitteenä on tilastoja peruuntuneista tilauksista. Kela ilmoittaakin, ettei se enää tulisi maksamaan palveluntuottajille peruuntuneista tilauksista, mutta korvaisi syntyneet kulut. Kysymyskierroksen jälkeen, Kela muutti palvelunkuvausta siten, että tulkin tulee odottaa asiakasta saapuvaksi paikalle 15 minuutin ajan. Tällaisessa tilanteessa palveluntuottajalle syntyy edelleen palkkakuluja. Tulkin näkökulmasta 15 minuutin odotus on työaikaa ja tehdystä työstä tulee maksaa palkka. On täysin työelämän pelisääntöjen vastaista velvoittaa ketään tekemään ilmaista työtä.

Kela ilmoittaa kilpailutusasiakirjoissa, että se tulisi maksamaan vain tilatusta ajasta. Mikäli tilaukset pitenevät yli tilatun ajan, ei rahallista korvausta ylimääräisestä työstä saa. SVT:n mielestä asiakkailla on oikeus määritellä itse tulkin tarpeensa ja tulkeilla on oikeus saada palkkansa koko tehdystä työstä. Samoin tuottajilla on oikeus saada asianmukainen korvaus kaikesta siitä, josta syntyy matka- tai palkkakuluja, kuten tulkillakin on oikeus palkkaansa.

Aikaikkunasta ja työnjohto-oikeuden puutteesta

Asiakirjoissa ilmoitetaan, että kalenterin aikaikkuna seuraavalle päivälle sulkeutuu iltapäivällä klo 16. Tämän jälkeen tulkki ei saa tehdä muutoksia työkalenteriinsa seuraavaksi päiväksi. Tämä tarkoittaa, että tulkki ei saa sulkea kalenteriaan klo 16 jälkeen, vaikka seuraavalle päivälle ei olisi tullut tilauksia. Tästä aiheutuu, ettei tulkki voi ottaa vastaan kolmannen tahon (poliisi, oikeus, sairaanhoito) tilauksia, sillä hänet on veloitettu ottamaan vastaan mahdolliset Kelan tulkkaustilaukset. Tämä vastaa päivystystä ilman asianmukaista korvausta. Tulkilla ei ole aina mahdollista sulkea kalenteriaan kesken työpäivän, sillä Prime-ohjelma ei toimi mobiilisti. SVT on suositellut Kelalle, että välitysohjelman tulisi toimia myös mobiilisti, jotta tulkkien olisi mahdollista hallinnoida kalenteriaan myös työpäivänä aikana.

Positiivisia muutoksia

Asiakirjoissa todetaan laadun ja hinnan suhteen olevan 50/50. On hyvä, että laatuun tullaan kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota. Laadun mittausta on haastavaa, eivätkä keskimääräiset kokemusvuodet suinkaan takaa tulkkauksen laadukkuutta, vaikka ne jonkinlainen mittari ovatkin. On kuitenkin tärkeää, että laadun huomiointi on nyt mahdollista jollain tavalla ja tulevaisuudessa laatua voidaan toivottavasti mitata monipuolisemmin.

Valinnanvapaus näyttäisi lisääntyvän, kun tulkkauspalvelun asiakkailla on mahdollisuus luoda itselleen yksi tai useampikin tulkkilista eri tilaisuuksia varten. Näin toteutuisi myös SVT:n ajama työelämätulkkauksen. Tulkkauksen myös pyritään toteuttamaan lähipalveluna, jolloin tulkki pyritään löytämään korkeintaan 150 kilometrin säteellä. Tämä on hyvä asia, sillä tulkkien ajattaminen satojen kilometrien päähän on harvoin tarkoituksenmukaista. Poikkeuksen tekevät kahden tai kolmen kilpailutusalueen rajoilla asuvat tulkit, joiden palveluiden tarjontaa tulkitaisiin rajoittamaan turhaan. Tulkillä pitäisi olla erillinen kalenteri ja lähtöpiste jokaisella kilpailutusalueella, vaikka tulkin koti saattaisi sijaita yhdellä kilpailutusalueella ja matkat kahteen muuhun ovat alle 100 km. Tämä tulisi vähentämään asiakkaiden tulkinsaantimahdollisuuksia ja tulkin työmahdollisuuksia.

Viittomakielen tulkkien ammattikunta pidettävä elinvoimaisena

SVT ihmettelee suuresti, miksi Kela haluaa viime vuosien tilastojen perusteella tehdä näin radikaaleja vähennyksiä tulkkimääriin. Mikäli kilpailutus toteutuu näillä asiakirjoilla, vaarantuu ja estyy monen tulkin mahdollisuus harjoittaa ammattiaan ja ylläpitää sekä kehittää ammattitaitoaan. SVT ei halua nähdä tällaista ammattikuntamme alasajoa. Tulkkauksen palveluiden kilpailutusta ei voi verrata esimerkiksi fysioterapeuttien tai

rakennusalan kilpailutuksiin, joiden palvelua ostaa moni toimija. Alallamme on selkeästi yksi pääpalvelunostaja, Kela, jonka tilausten varassa toimeentulomme ja ammattitaitomme ylläpito suurelta osin on. Tulkin jäädessä työttömäksi neljäksi vuodeksi, rapistuu ammattitaito vääjäämättä ja alamme menettää kokeneita tulkkeja. Samoin uusien, vastavalmistuneiden tulkkien taidot jäävät kehittymättä, kun he eivät pääse työhön.

Hankittavan resurssin rajoittaminen ei tuo kustannussäästöjä, vaan pikemminkin vaarantaa tulkin saamisen. Totuus on, että vain käytetystä palvelusta maksetaan, ei tarjolla olevasta resurssista. Annettakoon meille siis mahdollisuus työntekoon.

Emilia Norppa
Puheenjohtaja, Suomen Viittomakielen Tulkit ry
Puh. 040 843 7070